Божевільна поема-балада
Україно — мій сон
І одвічна Голгофо,
Мій жорстокий полон
І душі катастрофа!

Нагромадження дум —
Все до Тебе, до Тебе!
Горехвилями сум
Хлюпа в зоряне небо.

Пуповина щомить
Душить шию, мов путо,
А по ній струменить
Вже не кров, а отрута.

Знемагає душа
Від чужого потоку
І летить-вируша
у неміряні роки,

Щоб у казці знайти
Материнське воління,
І шляхи до мети
І своє воскресіння…
……
Україна!
Країна.
Раїна…
Руїна?
Кра! Кра!
Дивна мара.
Щось вона хоче, вічно клекоче!

Не воскресає,
І не вмира!

Що там у серці?
Пива відерце?
Куб самогонний та сирівець?
Може, дрімає там серед гаю
Ще небувалий у світі співець?
Кра, кра!
Чорна мара!
Груба кора усе покрива.
Дика, химерна, страшна машкара!
Що там за нею — дим чи дива?
.....
Україно украдена,
Дочко зоряна Ладина!
Чи ти чиясь окраїна,
Чи ти щось окраяне,
Чи ти Божа Вита,
З Правіку Ним укрита,
Зміями повита,
Віковим градом побита?!
О, скажи мені, правди Знавець,
Чи звелися ми вже нанівець,
І Вкраїни терновий вінець —
То початок ачи кінець?
І докірливий Голос я чую:
— Де ти хочеш Правду знайти?
Як у зернятку квітка ночує —
Так і Вкраїна — це ти!
Як метелик у гусені дише,
Як у хмарі — грядуща гроза,
Так у громі твоєму і в тиші
України сльоза!
Не питай, не питай ні у кого —

Звідки ми, і куди і коли…
Всі дороги й пороги до Бога
Через серце твоє пролягли!..
……

Хозаризація!
Візантізація!
Татаризація!
Полонізація!
Германізація!
Русифікація!

Що це таке? Що це таке?
Слово гидке, слово липке…
Ніби народ — нерозумна дитина,
В руках хитромудрого скульптора глина.
Тут ось натиснув — і ми вже хозари!
Крикнув суворо — і ми вже татари!
Тут — гайдамаки. І раптом — поляки!
Все, що завгодно — бійці і гуляки,
Буйні п’яниці
І холопи ниці,
І кобзарі,
І гевали-мазниці…
……
Все це так, все це так!
Продавались за п’ятак,
За пірнач, за булаву
Клали буйну голову!
В Трапезунти, у Скутари
Перли козаків отари
На грабунок, на убій,
На розправу, на розбій!
Не верталися заброди
На вкраїнські тихі води,

Все безжально проковтнули
Ті оспівані походи!..
І тоді, як Чорне Море
Поглинало козаків,
Чужоземні людомори
Ґвалтували матерів.
Поповзла по Україні
Недорікувата тля,
Корчмарями, шахраями
Переповнилась земля…
Де давно було чи ні?
Це було — чи сниться?
Кров розбавлена в вині…
Кров же — не водиця?
Ех, якби була вода —
Чиста та кринична, —
Обминула б нас біда…
Ця… що — електрична…
……
Ну а все таки… ну а все таки…
Хто ми — кріпаки ачи козаки?
Може, козаки — то лише казки,
Що їх всі готові слухать залюбки?
Ну, звичайно, так! Все уже було.
У фольклорні труни складено кістки.
Науковим биллям густо поросло
Там, де будували зоряні містки.
Вже на отаманів складено досьє,
І могила кожна в зоранім кільці,
І на кожне явище й випадок десь є.
Вичерпне пояснення в певнім папірці.
Ось чому в сучасних кріпо-козаків
Та русифікація висне на губах…
Ось чому пустою пилюгою слів
Обрій затуманило, перекрило шлях…

……
Я дивуюсь і сміюсь:
— Русифікувати Русь?
Диваки, диваки.
Ті, що слухають байки!
Нема русифікації,
А є лиш хохлозація!..
……
Ходить, ходить дід Бабай,
Манить діток пальцем,
Каже їм про божий рай,
Де млинці зі смальцем,
Де кисельні береги,
Де молочні ріки,
Де всі люди, як боги —
Навіть недоріки.
Гарна казка в Бабая —
Дірочка від бублика!
Зате в кожного своя
Тра-та-та республіка!
Цок-цок у лобок —
Та в писану торбу!
І несе Бабай у рай
Всіх до свого торгу!
Там для всіх містечко є
В шашлику чи в супі:
На зубах у Бабая —
Зате в дружній купі!
— Я себе не дам руси…
І ногами дриґнув!
Довгі вуса відпустив —
Українцем ґиґнув!
Цок-цок у лобок,
Браття-українці!
Сповнені ви тих байок

Аж по самі вінця!
.....
Так нерозумно гудить навіщо
Слово прадавнє, величне і віще?
Русь, що окраяна, Русь, що розсіяна,
Праісторичним дурманом засіяна,
Встань, крізь тужаве каміння зрости!
Небо, це ти! Воля — це ти!
Сон прожени і минуле згадай,
В серці у тебе твій суджений рай!
.....
Була, була така пора,
Коли русини — Ра — сини —
Несли дарунки Батька Ра
З душі своєї глибини.
Ішли за гори, за моря,
І піснею встеляли шлях.
Туди, де сходила Зоря,
Їх вів кумир одвічний — Птах!
І рушились твердині зла,
Єднались діти ворогів,
І Доня Ладина несла
Злагоду — мрію всіх віків.
О титанічності пора,
Епоха міфів золота!
Про давню щедрість Батька Ра
Шепочуть квіти і жита…
Лиш ми не можемо згадать,
Лиш ми не в силі віднайти,
Щоб понад зла і ночі гать
Ще раз прорватись до мети…
.....
Ар'ї, райці чи ірійці, де ви?
Лиш у мові пломенять сліди…
Листя обтрусило буйне древо,

А само пропало назавжди…
Лада нині — лиш автомашина,
Рама — лише перехрестя шиб.
Так прийшла Правічна Україна
В пекло потойбіччя шляхом хиб.
Лади слово — лиш смішні коляди,
Веди Рами — забобонів жмут…
Де й коли розвіяв нашу радість
Той страшний космічний зорекрут?
……
Вкрили миром сонячні знамена
Ніл далекий, здружену Ел-ладу…
І була тоді вся Ойкумена —
Око Мена, Око Діда й Лади.
І раділа спільна Мати-Гея
Творчості своїх дітей — Титанів,
Ще Геракл не задушив Антея,
Ще Зевес не зрадив Прометея,
Не було Аїда під землею —
Все було лиш піснею кохання…
Все було до радості, до ладу,
Ніби тиха ласка і Святовита,
Доки не вповзла облудна зрада,
Злом, обманом, хитрістю, повита…
……
Жили собі Дідо і Лада,
І була в них курочка Рада,
У весняні дні урочисті
Курочка знесла яйце злотисте.
Лада рада. Дідо щасливий!
Ой, яке яєчко — на диво!
Сяє воно в небі над світом,
Покриває землю зелом-квітом,
Діток тішить райдуго-дощами,
Гонить хмари пишні над полями…

……
Поміж гроз, походів, поміж злив
Дід беріг яєчко… не розбив!
Поміж вічних клопотів Лада
Берегла яєчко на радість…
Як же так, що сталося лихо?
Мишка сіра вкралася тихо,
Райдужне яйце зачепила,
На дрібні уламки розбила.
Дідо плаче, Лада плаче,
А курочка кудкудаче:
— Не плач, діду, не плач, бабо…
…Ой ти, горе! Що за диво?
Була Рада — стала курочка ряба!
Була Лада — стала баба сива!
……
Лише писанки лишились
Від казкової епохи,
Та в дитячих іграх клапті,
Та у снах ще, може, трохи…
Плачуть карі, плачуть очі!
Мишка у норі регоче:
— Ждіте, прийде Месія!
— Месія — то буду я!
Одягну я плащаницю,
Буду тиха, як агнець!
Ну, а поки що хай сниться
Всім жахаючий кінець!
Ну, а поки ви дрижати
Будете перед кінцем —
Поведу я вас за ґрати
Шляхом вічності — кільцем!..
……
Усе було на диво просто —
Ані боїв, ані змагання…

Приходили усякі гості,
І їх приймали на світанні…
Вони лишали своїх коней —
І Троя падала розбита,
І всі прасонячні заслони
Лягали під чужі копита.
Ходили карлики мізерні,
Оповідали всякі байки,
Лишали в слові підлі зерна —
Від ворожбитства і до лайки…
І заповзали в душі чисті
Чужі боги, чужі кумири,
З’їдали зернята іскристі,
Лишаючи в серцях зневіру.
Так було куто тихе путо,
І народився день такий,
Коли на кручі Прасловути
Усівся бог на ймення Кий!
Кий? Який?
А такий —
Підіпрись
Або бий!
У праліс
Веде біс —
Ладі й Родові
Навскіс!
Хитрий біс,
Ловкий біс
Поміж лип
І беріз…
Тут він жив,
Тут він ріс,
Торбу писану приніс…
Кий? Який?
А такий —

І не видно,
А тяжкий!
Як уріже по плечах —
Іскри сонячні в очах!
Ось тобі, Прабатьку Ра,
Княжа Київська Гора!…
……
Бідне віче, всенародне віче!
Запили медами всім баньки!..
Вам воряги плюнули у вічі,
А синків забрали у полки…
Все походи, і бої, і мита
(Кличе Див до герцю на зорі!),
Пада жито знову під копита,
Плаче Мати-Лада на Дніпрі…
……
Казку забуваєте, братове,
А у казці — плин старих подій.
Ще із пра відлунює те слово,
Як між нами поселився змій…
Не один — було їх ціле кишло:
Кий, і Щек середній і Хорив…
Так воно у літописах вийшло,
Що той Кий наш город сотворив!
Гей, учені! У слов’янськім світі
Де ж воно та видано було,
Щоб давали люди своїм дітям
Те наймення, що віщує зло?!
Кий же біс наткав нам ті тенета,
Кий Кащей тих Щеків нам наплів,
Накрутив і антів, і венетів
У спіралях хитромудрих слів?
……
А Хорова Хортиця
До Херсона горнеться,

З Святослава череп зняла —
Бісова затворниця!
Де тобі за тих хозарів,
Що в Ітілі ти згубив!
Це тобі за ті базари,
Що ти, князю, попалив!
Будуть пити з череп-чаші
Хорові соратники —
Чи то кагани, чи паші,
Ачи кримські ратники.
Хоро-хоро-хороше
Кашу заварили,
Святославових синків
Теж передушили!
Хором дружно привітали
Кагана Владимира,
І наложниць посилали
З Витича та Димера!
Обнімай, забродо дикий,
Дочок Рода й Лади!
Ти — могутній, ти — великий.
Маєш княжу владу!
Від боярина, від Блуда
Ти отримав княжий стіл!..
Не біда! Народ забуде!
То ж лише робочий віл…
Не умре боярин Блуд,
Переплюне Лету!
Візьме в нього руський люд
Блудну естафету.
Станеш, князю, ти святим
В ері християнській,
Перетворяться на дим
Звичаї поганські…
Все до тла, все до тла

На пекельну згубу
З’їла візантійська тля
На слов’янськім дубі…
……
А той Київ — хитрий Київ —
Живу серцевину виїв,
Розпустивши на весь світ
Повість вре… вре… літ…
Ах, пробачте нам ласкаво,
Вченії історики!
Нам набридла тая слава,
Всякі ті історійки!
Все вона — церковна миша,
Що сидить під вівтарем,
Що над вухом тихо дише,
Сипле золотим дощем…
Так було. Куди від цього дітись?
Чужинецькі школи та попи
Люто гнули наші пісне-квіти
Під жало ворожої сапи,
Стало Ра якимсь шиплячим сонцем,
Стала вита — животом, життям,
Ра — сини — хоробрі оборонці —
Стали для володарів сміттям.
Закипіли братовбійчі чвари
Під церковний малиновий дзвін.
Ра-сини, немов ягнят отари.
Йшли до хитрих зайдів на поклін.
Помирали Ладині онуки,
Збудувавши чужинецький храм,
І столітні розжирілі круки
Випивали очі Ра-синам…
……
Йдуть зі Сходу чорні хмари…
Ой, монголи! Ой, татари!

То не люди — то примари!
Люта кара! Божа кара!
Може, й кара! Бог кара
За правічну зраду,
За святого Батька Ра
Та за Матір Ладу!
"Хай з’єднає Новий Пан
Прарусинські сили,
Знайде хай ворожий стан
Тут собі могили!"
Що ж молитва, як нема
Братньої любові?!
Лише жадібність німа
Виросла із крові…
Прокотилися монголи
Ген за гори, за степи,
Залишилось Дике Поле
Та вояцькі черепи…
……
Кра!
Кра!
Кра!
Крррра!
Воронам чорним славна пора!
Дикі буй-тури гасають у полі,
Виють шакали із-за Дніпра…
Виродки княжі на півночі дикій
Лижуть татарам немиті зади…
Божою милістю хани великі
Кинути кістку готові завжди.
Дружить із ворогом і не бідує
Хитрий пройдоха Іван Калита,
Рим небувалий тихенько будує,
Русь піднімає…
Русь — та не та!

В лоні чужому, в чужому погної
Вмре, перемелеться добре зерно,
Із чемерицею, із блекотою
Злучиться, може, навіки воно.
Виростуть з нього розбійники люті
Вже ненависники давнього Ра!
І понесуть вони плаху і путo
Всім, хто не зрікся любові й добра…
……
Ну, а поки теє буде
В світі многоликому, —
Заспівали знову люди
У Полі у Дикому…
Знову давня Хортиця
До Вкраїни горнеться,
Стане вже вона віднині
Всім рабам поборниця!
Україна розп’ялася
На чотири на шляхи —
Лізуть турки, і татари,
Москалі та ще й ляхи!
Стогнуть діти у Скутарі?
Не журіться, матері,
Підшукайте добру пару,
Зачинайте на зорі!
Гей, виховуйте ночами
Те дитя козаче,
Бо ж за новими харчами
Чорний ворон кряче!
Гук, гук!
Базавлук!
А у мене добрий лук!
Серед Січі, поміж луків,
Чути стукіт закаблук!
Героїчна наша Січ

Корчмами оточена!
Миша лізе в темну ніч —
Миша позолочена…
І писати вміє миша,
І військову справу зна,
Тихо-тихо в душу дише,
Радить радоньку вона…
Байда в Стамбулі висить?
Весело регоче?
Треба так. Тихо, цить!
Одвертайте очі!
Тішить нервоньки Варшава?
Залива свинець за шкіру?
Гине Гуня? Наша слава!
Наливайко? То ж за віру?!
Гей, гей, козаки!
Душі янголині!
Як були ви сліпаки —
То такій донині!
Повалили всі фортеці,
Перейшли усі мости,
Ну а мишки між собою
Не могли таки знайти!..
……
А Богдан? Що ж Богдан —
Богом даний гетьман…
Булава… гарний стан…
Є талант… є талан…
Як ударив буйний хміль
В серце України,
Як упала на постіль —
Так і спить донині!..
……
Все було… все було…
Будяками поросло…

Трин-трава, трин-трава…
Щось болить голова!
Жінко, що ти верзеш?
Похмелитися дай!
Як стаканчик смикнеш —
Попадеш знову в рай!..
……
Козаки? Кізяки…
То коров’ячі стежки…
Щось там мелють про минуле
Ті учені диваки…
Ера в нас тепер яка?
Дивна і незвична:
Україна електрична,
Ще й кібернетична!
В Запоріжжі ресторан —
"Січчю" називається…
Електричний Дніпрельстан
З Хортицею знається…
А правічна Хортиця
У майбутнє горнеться,
Плюнула на козаків —
Бісова притворниця!
Молоточком тихесенько
В лоб, в лоб!
А на сцені козаченьки
Топ, топ!
По всім світі хвалять люди:
— Вра! Вра!
А вороння на безлюдді:
— Кра! Крррра!
……
Годі, Мамо, годі нам журитись!
Проминула та страшна пора.
Нову казку шепче древнє жито,

І встає над світом Батько Ра…
Підемо — окрадені і голі,
Підемо — убогі і святі —
У Правічне Отче Дике Поле
Між квітки пахучі і густі.
Україна — Зоряна Дівиця —
Всіх покличе з тої далини,
І до Неї прийдуть поклониться
Нові діти…
Нові Ра — Сини…

21 вересня 1977 р.